

LEXICAL-SEMANTIC APPROACHES OF MEDICAL TERMS: POLYSEMY, SYNONYMY

Simona Nicoleta Staicu, Assist. Prof., PhD, "Victor Babeș" University of Medicine, Timișoara

Abstract: The aim of this paper is to make a projection of the Romanian medical terminological system on the overall plane of language vocabulary and determine the interferences that occur within „interstylistic” projections, namely, within the relations between medical terms belonging to specialized languages and popular medical terms compared to their lexical correlatives from other stylistic registers (pharmaceutical, dentistry language, etc.). A special attention is given to lexical polysemy and synonymy, semasiological categories less analysed within medical terminology. In terms of its context updating, synonymy has some functional features, especially where it concerns speakers who do not have the same degree of perception related to medical terminology. Synonyms and synonym doublets within medical language do not raise any problems regarding the perception of these lexical and semantic categories to specialists in the field or to speakers who are equally competent in medical terminology, synonymy being in this case bilateral at context level.

Keywords: synonym, polysemantic, term, lexeme, semantic.

Lexicul medical românesc prezintă o varietate de relații în cadrul sistemului limbii în care conexiunile lexico-semantice dintre unitățile constitutive ale subansamblurilor examinate în lucrare își găsesc o mai bună configurație dacă sunt supuse unei analize semantice.

Se are în vedere referința strictă la conținutul terminologic propriu-zis al lexemelor cu valoare medicală. S-a arătat că atât termenii monosemantici, cât și sensurile terminologice (semenele) din cadrul unui lexem polisemantic nu presupun, la nivelul bine determinat al registrului stilistic respectiv, contracararea unor relații semantice de tip polisemic. În intenția noastră a stat, însă, nu numai descrierea strictă a terminologiei medicale din punct de vedere onomasiologic, ci și relațiile pe care le contractează unitățile terminologice descrise și la nivelul întregului sistem lexical al limbii, așadar și în planul relațiilor dintre diferite registre specifice cuvintelor cu conținut medical.

1. Existența polisemiei demonstrează faptul că limbajele de specialitate evoluează în strânsă legătură cu limba comună, între ele existând o interferență reciprocă. Contrar opiniei conform căreia în cazul limbajelor de specialitate nu putem vorbi despre raporturi de polisemie între constituenții subansamblului, sunt cercetători care susțin și demonstrează existența și funcționalitatea lor.

Astfel, Angela Bidu-Vrănceanu [2007: 114] susține teoria potrivit căreia polisemia „... trebuie considerată firească pentru termenii care trec dincolo de domeniul lor și prezintă un interes major în terminologia „externă” sau într-o terminologie dinamică”. Autoarea, alături de alți specialiști ai domeniului, consideră *polisemia terminologică* un fenomen natural, normal, doar atunci când vorbim de terminologie externă, iar termenii depășesc granițele unui domeniu specializat, în relație cu limba comună: „Dincolo de discursul strict specializat, termenul admite extinderi textuale și contextuale care îl diferențiază în mai mică măsură de cuvânt, supunându-l riscurilor impreciziei semantice prin determinologizare și prin ambiguitate – dezvoltarea polisemiei” [Bidu-Vrănceanu 2007: 38].

Yves Gentilhomme [1984: 29-37] susține că există numeroase controverse în ceea ce privește conceptul de monosemantism din cadrul discursului științific. În opinia sa, monosemia termenilor specializați, este greu de susținut, în contextul mutațiilor științifice

diacronice și al contactului permanent dintre limbajele diverselor domenii specializate. Mai mult, Loïc Depecker [2002] studiază termenii specializați prin prisma sensurilor lor figurate, a polisemiei și a încărcăturii metaforice.

Referindu-se la principiile care stau la baza formării termenilor, Georgeta Ciobanu definește termenul ca un simbol lingvistic atribuit unui concept și punctează ca principală proprietate lipsa lui de ambiguitate [Ciobanu G. 1998: 53-55]. Cu toate acestea însă, autoarea, atunci când se referă la posibilitățile de atribuire a termenilor prin concepte, enumeră alături de monosemie și *polisemia*, *sinonimia*, *cvasi-sinonimia*, *echivalența* și *omonimia* [Ciobanu G. 1998: 56-60].

Conștienți fiind de această „restricție” a unităților lexicale cu încărcătură terminologică, mai ales în situațiile de monosemie, făcând raportarea la limbă ca sistem al sistemelor, ca o totalitate de subansambluri organizate structural, nu putem să excludem categoric existența unor relații de polisemie, chiar și în cazul termenilor din limbajele de specialitate. Avem în vedere, în primul rând, situațiile în care un cuvânt polisemantic are într-unul din accepțiunile sale un sens devenit terminologic.

Cu aceste rezerve și precizări, am putea admite existența unor raporturi de polisemie și în cadrul limbajului medical, nu în ceea ce privește conținutul unui termen-concept, ci atunci când el se rupe total de sensul terminologizat, având statut de *termen-lexem* cu mai multe semnificații.

Migrarea cuvintelor în interiorul limbii se realizează prin trecerea lor din limbajul comun în cel de specialitate, printr-un fenomen de *terminologizare*, sau prin trecerea cuvintelor din limbajul specializat în cel comun, fenomen numit *determinologizare*, și prin trecerea cuvintelor *de la o disciplină la alta*, obținându-se astfel, noi sensuri ale aceluiași cuvinte. În această ultimă situație se pot sesiza relațiile de polisemie interdisciplinare.

1.1. *Terminologizarea* este procedeul prin care un cuvânt din limbajul curent se specializează într-un anumit domeniu devenind termen. Asistăm la un transfer semantic, el desemnând un nou concept, odată ce a fost asimilat de noul domeniu. Se creează o sursă inepuizabilă de termeni noi prin atribuirea de sensuri specializate cuvintelor deja existente în limbă.

Sensurile cu caracter denotativ dezvoltate de cuvintele românești aparțin terminologiilor, iar cea medicală glosează termenii spre alte domenii: *plombă* (în construcții, arhitectură): (1) „imobil construit în spațiul viran dintre alte două imobile”; (2) „umplere a unei gropi în asfalt”; *virus* (în informatică): „program distructiv care îmbolnăvește calculatorul”.

Extinderea sensului inițial se face adesea prin *metaforă* sau prin *metonimie*, un cuvânt concret poate fi folosit abstract sau invers, parte pentru întreg sau întregul pentru parte. Cele mai des întâlnite tipuri de metafore sunt acelea care transferă o parte a corpului omenesc obiectelor:

Corp - *corp de armată*, *corp de control*, *corp de balet*, *corp de clădire*, *corp solid*

Braț - *brațul macaralei*, *brațul râului*, *brațul pârghei*

Picior – *picior de pod*, *de scaun*, *de masă*, *piciorul bolții*, *piciorul cocoșului*

Gură – *gură de canal*, *gură de râu*, *gură de ventilație*, *gură de descărcare*

Ochi – *ochi de apă*, *ochi (la tricotațe)*, *ochi de tigru*

Arteră – *arteră de circulație*, *arteră principală*

Analogiile pe baza cărora se realizează transferul semantic în cazul metaforelor se referă, în general, la [Șerban, Evseev 1978: 158]:

- formă : *coadă de rândunică*, *capul șinei*, *dintele greblei*, *gâtul sticlei*;

- funcție: *creier electronic*, *gură de foc*;

- intensitate: *colaps economic*;

- impresie produsă: *cristalin* (oftalm.)- „parte a ochiului care are aspectul unei lentile transparente biconvexe”; „ansamblu sau formație de șisturi cristaline dintr-o regiune”, *sunet cristalin* „limpede, curat”.

Metaforizarea termenilor împrumutați din limbaje specializate reprezintă modalitatea cea mai productivă de îmbogățire semantică în presa postdecembristă [Slave 1991: 40]. Termenii specializați, preferați de limbajul publicistic actual, provin și din terminologia medicală, care este o bogată sursă de metafore publicistice, utilizate în contexte social-politice și economice [Bidu-Vrănceanu 1995: 43] : *hemoragie* (de capital) „curgere, pierdere”; *acutizare* (a conflictului) „ascuțire”; *intoxicare* (a populației) „dezinformare”. Deși apar ca metafore individuale, ele manifestă tendința de a se lexicaliza rapid, intrând în inventarul limbajului publicistic, unde își pierd expresivitatea prin utilizarea frecventă: *acutizarea* diferențelor între clase sociale; asistăm la adâncirea resentimentelor între statele creditoare și debitoare și, automat, la riscul unui *colaps*...; *febra* ieșirii din *criza* economică; *fracturarea* reformelor structurale privind economia Greciei; *fracturarea* procesului de restructurare a datoriilor statului; comunitățile umane vor reacționa violent și deci, *epidemic*; *radiografierea* sistemelor economice și sociale ale statului român; *anemia* monedei naționale; *schizofrenie* politică; *epidemie* de viruși informatici ș.a. [Capital 962 din 20.02.2012].

1.2. *Determinologizarea* sau desemantizarea contribuie la extinderea semnificației termenului dintr-un domeniu specializat în limba comună. Nu de puține ori, substantive cu un grad mediu de specializare, ca *euforie*, *isterie*, *tensiune*, *agonie*, *febră*, *hemoragie*, *colaps*, *fractură*, *anemie*, *acutizare* folosite pe scară largă în exprimarea curentă, au fost întrebuințate inițial, numai în terminologia medicală.

Mecanismul metaforei se deosebește de cel al *metonimiei* prin faptul că el operează asupra substanței limbajului și nu asupra relației între limbaj și realitatea exprimată. Aceasta face ca, în cazul metonimiei, interpretarea cuvântului în sens propriu să nu fie total incompatibilă cu textul care îl conține, în timp ce în cazul metaforei, interpretarea nu e posibilă decât prin îndepărtarea sensului propriu.

Contiguitatea se concretizează în următoarele legături între obiecte:

- acțiune – subiectul, obiectul sau instrumentul ei: *urgență* (acțiunea care necesită o intervenție rapidă, serviciul de urgențe);
- cauză – efect, acțiune – rezultatul ei: *injecție* (acțiunea de a injecta, efectul produs);
- calitatea și obiectul care o posedă: *bronhodilatator* (calitatea de a dilata căile respiratorii, medicamentul care o posedă);
- inventator și obiectul descoperit – numele propriu este păstrat ca atare în structura termenului: trompa lui Eustache, boala Alzheimer, maladia Parkinson etc.

Sinecdoca operează o schimbare în extensia logică a cuvântului: unui termen i se substituie un altul cu o extensie diferită. Conținutul semantic al termenilor implicați ilustrează o relație de dependență (parte-întreg). Exemplele, în acest sens, nu sunt foarte frecvente în vocabularul medical, întâlnindu-se uneori utilizarea singularului în locul pluralului: „*Sugarul* este deosebit de sensibil la schimbările bruște de temperatură”.

„*Diabeticul* trebuie să urmeze cu strictețe medicația prescrisă de medicul specialist”.

„Doar *medicul dentist* este în măsură să îndepărteze placa dentară. Dar *pacientului* îi revine sarcina de a preveni formarea acesteia printr-o igienă orală corespunzătoare”.

2. Dintre relațiile lexico-semantice caracteristice în egală măsură și termenilor specializați și lexemelor din limba comună, mai cunoscute sunt cele de sinonimie. **Sinonimia** dintre două sau mai multe unități lexicale, respectiv, terminologice presupune identitatea de sens, sau, mai adesea, apropierea semantică. Este cazul doar al dubletelor

sinonimice, când putem spune că două lexeme sunt sinonime pentru că au același sens. De aceea, considerăm că este mult mai corect să vorbim de asemănare semantică ori de cvasisinonimie. Dacă acceptăm ideea că doi termeni sinonimi au același sens, va trebui să ne raportăm la cele două direcții teoretice existente în definirea terminologiei: *optica conceptuală* și *optica lexico-semantică*. Din perspectiva conceptuală sinonimele sunt termenii care se referă la același concept. Ei conțin aceleași componente semantice și se definesc la fel [L’Homme 2004: 94].

Dar „terminologia clasică”, potrivit opticii conceptuale, consideră că sinonimia nu este un fenomen potrivit limbajului specializat, deși existența ei nu poate fi negată. Cu toate acestea, recunoaște că anumiți termeni, care desemnează același concept nu se utilizează nediferențiat în toate contextele. În practica lexicografică, mai exact, terminografică, se adoptă versiunea de *cvasisinonime*, avându-se în vedere existența mărcilor diferențiale, proprii acestor lexeme, care nu sunt pertinente în plan conceptual ci în uz. Din perspectiva lexicologiei și a lexicografiei, cvasisinonimele se definesc ca unități lexicale conținând componente semantice doar parțial identice [L’Homme 2004: 95].

Sinonimia face parte din categoriile semasiologice comune tuturor limbilor, fiind strâns legată de problema identității cuvintelor din sistemul lexical al limbii. *Sinonimele* (gr. sunônunos „cu același nume”) sunt cuvinte diferite ca formă, dar apropiate sau identice ca sens. Autorii tratatului *Probleme de semasiologie* le definesc astfel [Bucă, Evseev 1976: 136]: *sinonimele sunt cuvinte care desemnează aceeași clasă de obiecte și exprimă aceeași noțiune, deosebindu-se, în majoritatea cazurilor, fie prin nuanțe stilistice, fie prin nuanțe semantice, fie prin toate aceste tipuri de nuanțe.*

Aspect destul de neașteptat al limbajului științific, și în cazul de față al limbajului medical, prezența sinonimiei în textele de specialitate se datorează mai multor factori: limba sursă din care a fost preluat termenul, teoria care l-a consacrat, evoluția limbajului și a științei, în general, care creează noi distincții și noi concepte [Kocourek 1982: 166]. Aproape întotdeauna terminologia este evocată ca un domeniu privilegiat din acest punct de vedere, oferind uneori exemple de dublete, sau sinonime perfecte [Coteanu, Bidu-Vrânceanu 1975: 78,79]: *Limbajul științific și tehnic, datorită caracterului monosemantic al termenilor săi caracteristici, asigură identificarea referentului prin sinonime fără dificultăți. În el se întâlnesc unele sinonime perfecte ca natriu-sodiu, kaliu-potasiu, azot-nitrogen, smaltț-email etc.*

Se admite, în general, că sinonimia este relația stabilită între cuvinte care au același înțeles, din același registru, sau din registre diferite și care pot fi substituite în context. Echivalența de sens poate merge de la un grad aproximativ până la identitate semantică, iar contextul poate fi înțeles atât ca enunț, cât și mai larg, ca tip de text sau chiar ca variantă stilistico-funcțională a limbii. În general sinonimele îndeplinesc două funcții principale: 1. de precizare și nuanțare a noțiunilor; 2. de îmbogățire expresivă a comunicării. În funcție de aceste criterii ne permitem o clasificare a sinonimelor din limbajul medical, după cum urmează:

2.1. *Sinonimia totală* este întâlnită în cazul dubletelor sinonimice. În general, termenii din această categorie, sunt monosemantici și lipsiți de o latură stilistică, adăugată de obicei conținutului conceptual. Ei sunt, de obicei, neologisme cu sensuri precise, întrebuințate într-un număr infim de contexte posibile. De aici apare și stabilitatea semantică necesară unei sinonimii perfecte.

Vocabularul științific și tehnic este adesea citat ca un domeniu privilegiat al sinonimiei perfecte.

Sunt considerate *sinonime de necesitate* perechile formate din siglele și sintagmele terminologice-sursă: ADN – acidul dezoxiribonucleic, RMN – rezonanță magnetică nucleară. În cazul acronimelor, sunt utilizate în mod constant silabe sau fragmente inițiale

ale cuvintelor care formează o sintagmă. Pe rețete întâlnim frecvent: *ad pond. om.* (cf. *ad pondus omnium* „până la greutatea întregului”), *adst. feb.* (cf. *adstante febre* „cât este prezentă febra”). Cu toate că nu fac decât să dubleze sintagmele terminologice de dimensiuni variate, cea mai mare parte a siglelor, acronimelor și simbolurilor prezintă, față de acestea, avantajul scurtimei, reușind să reflecte în același timp în bună parte, noțiunea desemnată. În aceste exemple referentul este identificat cu aceeași precizie în ambele cazuri, conținutul conceptual fiind identic, iar substituirea în diferite contexte nu pune probleme. Sinonime perfecte sunt și următorii termeni medicali: carcinom – epiteliom, antispastic – spasmolitic, tumoare – neoplasm, enzimă – ferment, parasistolie – pararitmie, influența – gripă, paracetamol – acetaminofen, creier – encefal, acesta din urmă dând naștere unor serii sinonimice, formate din sinonim și sintagmă sinonimică: creier anterior – prozencefal, creier intermediar – diencefal, creier mijlociu – mezencefal, creier posterior – rombencefal.

Tot în această categorie includem și *sinonimele profesionale*, care se referă la denumirile diferite ale acelorași noțiuni în funcție de profesie sau domeniu: 1. chimie: *peroxid de oxigen, sulfat de calciu și potasiu, acid acetilsalicilic*; 2. farmacie sau medicină: *apă oxigenată, ghips, aspirină*.

2.2. *Sinonimele parțiale* sunt mai frecvente decât cele totale. Ele sunt cuvinte apropiate sau identice ce sens, dar aparținând unor registre funcțional-stilistice diferite. Le regăsim în serii de doi sau mai mulți membri: cord – *inimă*, fosă – *orificiu – cavitate – gaură*, cancer – *rac*, tuberculoză – *oftică – boală de plămâni*, intestin – *maț*, a ingera – *a înghiți*, adipos – *gras*, tonus – *tensiune – energie*, traumatism – *lovitură*, tegument – *piele*, alopecie – *calviție – chelie*, etc.

Sinonimele parțiale se mai numesc și *sinonime de nivel de limbă* care se regăsesc în termeni aparținând limbii savante, cărora le corespund alții la nivelul limbajului uzual. Precizăm că unele cuvinte sau expresii populare au ieșit din limbă. Astfel, cuvinte uzuale sunt tot mai mult înlocuite cu termeni neologici în limbajul medical, numite sinonime de nivel de limbă: *agerime* – acuitate vizuală, *amețeală* – vertij, *durere de cap* – migrenă, cefalee, *falcă* – maxilar, *hrănire* – alimentație, *încheietură* – articulație, *încurcătură de mațe* – ocluzie intestinală, *piatră la rinichi* – calcul renal, *rană* – plagă, *a tăia piciorul* – a amputa piciorul, *umflare* a unui organ – tumefiere a unui organ, *asimilație* – anabolism, *pierdere de sânge* – hemoragie, *burtă* – abdomen, *ruptură a unui os* – fractură, *șira spinării* – coloană vertebrală, *gură* – cavitate bucală, *curgere de sânge din nas* – epistaxis, *gâfâială* – dispnee de efort, *gât strâmb* – torticolis, *intestin gros* – colon, *nebunie* – alienație mentală, *nisip* – litiază (vezicală, veziculară), *mătreață* – pitiriază, *mărul lui Adam* – cartilaj tiroid, *moalele capului* – fontanela la copii, *osul pieptului* – stern, *pojar* – rujeolă, *pojărel* – rubeolă, *pistru* – efelide, *scuipat* – spută, salivă, expectorație, *scrântitură* – luxație, *slăbire a organismului* – anemie, *spaimă* – anxietate, *subsuoară* – axilă, *tuse măgărească* – tuse convulsivă, *vărsat de vânt* – varicelă, *vânătaie* – echimoză, *vedere scurtă* – miopie, *zgârci* – cartilaj, *zgârietură* – escoriație ș.a.

2.3. *Sintagmele sinonimice* întâlnite în limbajul medical sunt destul de numeroase, de tipul: sinonim + sintagmă sinonimică, sau sintagmă + sintagmă, de exemplu: cutie toracică – cavitate toracică, monocitoză acută – mononucleoză infecțioasă.

În limba română actuală se manifestă tendința de a înlocui termenul vechi, înregistrat în lucrările de specialitate, cu un termen nou, centru al unei paradigme, de exemplu:

tensiune arterială < fr. *tension artérielle* este înlocuit de *presiune sanguină* < engl. *blood pressure*, indicat în Larousse ca sinonim pentru presiune arterială. Larousse s.v. *tensiune arterială* trimite la *presiune arterială*. Concurența dintre cele trei sinonime românești este de fapt între componentele sintagmei. Pe de o parte sunt în concurență *tensiune* și *presiune*, iar pe de altă parte *arterial* și *sanguin*. Valeriu Rusu înregistrează *presiune arterială* cu sinonimul *tensiune arterială* și termeni în perechi: *presiune arterială*

diferențială sin. cu *tensiune arterială diferențială*; *presiune arterială maximă* sin. cu *tensiune arterială maximă*; *presiune arterială medie* sin. cu *tensiune arterială medie*; *presiune arterială minimă* sin. cu *tensiune arterială minimă*; *presiune intraoculară* sin. cu *tensiune intraoculară*; *presiune venoasă* sin. cu *tensiune venoasă* [DM 2007: 838, 1069].

Se înregistrează și termeni construiți cu *presiune* pentru care nu există sinonime: *presiune arterială oftalmică*; *presiune capilară pulmonară*; *presiune intracraniană*; *presiune osmotică*, sau se formează sinonime din același câmp lexical: *presiune cerebrospinală* sin. cu *presiune intrarahidiană*; *presiune coloidosmotică* sin. cu *presiune oncotică*.

Se evidențiază tendința de a construi termeni folosind *presiune*. Se manifestă o predilecție pentru *tensiune arterială*, iar practica medicală demonstrează acest lucru, deoarece există codificarea HTA- *hipertensiune arterială*, de la care se construiesc opt termeni medicali cu *hipertensiune* înregistrați de *Dicționarul Medical: hipertensiune arterială esențială, hipertensiune arterială de graniță, hipertensiune arterială malignă, hipertensiune arterială pulmonară, hipertensiune arterială secundară, hipertensiune intracraniană, hipertensiune gravidică, hipertensiune portală* [DM 2007: 566]. Putem observa că nu există în limba română cuvântul *hiperpresiune.

Se întâlnesc în limbajul medical și termeni interdisciplinari, preluați din alte limbaje: *sistem, aparat, dispozitiv, instrument* (concepte prezente în terminologia științifică, în general), termeni preluați recent din domeniul informaticii, resemantizați în informatica medicală. Remarcăm sinonimia termenilor: *aparat* și *sistem* în *aparat digestiv, sistem digestiv*. Comparând frecvența celor doi termeni, respectiv *aparat* și *sistem*, observăm că în *Dicționarul Medical* sunt inventariați 70 de sintagme medicale care au în componența lor cuvântul *sistem* (*sistem endocrin, imunitar, locomotor, muscular, nervos, vascular* ș.a.) și doar 8 termeni compuși în care apare cuvântul *aparat* (*aparat respirator, digestiv, locomotor, ortopedic, vestibular* ș.a.) [DM 2007: 208, 1019].

Vom ilustra prin câteva exemple în care sensuri noi ale cuvintelor sunt create prin calchiere, de obicei după model englezesc. Astfel, dacă pentru rom. *sistem* (<fr. *système*) nu se regăsește în dicționare sensul de „aparat, dispozitiv”, în textele medicale actuale rom. *sistem* apare în sintagme în care ne-am fi așteptat să aibă sensul de *aparat*. A avut loc calchiera engl. *system*, care are și aceste sensuri, spre deosebire de fr. *système* (care le preia uneori din engleză). Astfel se formează corespondența:

rom. *sistem* – fr. *système* / *appareil* / *appareillage* – engl. *system*

Pe lângă existența sinonimiei, analiza terminologiei medicale pune în lumină o preferință marcată pentru grupul nominal format din mai multe cuvinte, de exemplu, folosirea verbelor la infinitiv, ca substantive în sintagmele: *aparat / dispozitiv / instrument de + infinitivul lung*. Exemplificăm prin: *dispozitiv de*: resuscitare a respirației; introducere a acului de seringă; calibrare; încercuire; fixare a oaselor; *instrument pentru* utilizare în chirurgia generală și plastică; *instrument de tăiere* a osului.

Limbajul medical cunoaște două registre stilistice, pe care le putem numi și niveluri ale comunicării: unul formal, oficial și unul uzual, pe care îl întâlnim fie în jargonul informal al specialiștilor, fie în rândul publicului. Între termenii din aceste registre există relații de sinonimie, dar uneori termenii pot fi variante fonetice ale aceluiași cuvânt, ca de exemplu: *angină / anghină, sanguin / sangvin, bronșie / bronhie*.

Uneori se pot forma sinonime și de la termeni care au în componența lor prefixe, ca de exemplu: *tensiune arterială ridicată* sinonim cu *hipertensiune*; *tensiune arterială scăzută* sinonim cu *hipotensiune*.

Problema limbii sursă, primordială pentru formarea termenilor, duce de multe ori la apariția sinonimelor de origini etimologice diferite, aspect manifestat în toate domeniile de specialitate. Pentru domeniul medical, considerăm că următoarele exemple sunt edificatoare:

mucoviscidoză (<fr. *mucoviscidose*) este sinonim perfect cu *fibroză chistică* (<engl. *cystic fibrosis*); *monomanie* (<fr. *monomanie*) având ca sinonim *delir parțial* (<engl. *fragmentary delusion*); sintagma *monocitoză acută* (<fr. *monocytose aiguë*) este sinonimă cu *mononucleoză infecțioasă* (<engl. *infectious mononucleosis*). Prin aceste exemple sunt ilustrate atât toleranța limbajului medical actual față de sinonimie, cât și cele două limbi sursă, franceza și engleza.

Existența polisemiei și a sinonimiei în limbajul medical, demonstrează faptul că limbile de specialitate evoluează în strânsă legătură cu limba comună, între ele existând o interferență reciprocă. Polisemia termenilor medicali este demonstrată, în ciuda postulatului monosemiei lor, punând probleme legate de echivalare, în rezolvarea cărora trebuie să se țină seama de complexitatea extremă a raporturilor contextuale. Pentru sinonimie, sfera specializată medicală este un domeniu privilegiat, oferind chiar modele perfecte din acest punct de vedere.

Bibliografie

- Bucă, Marin, Evseev, Ivan, *Probleme de semasiologie*, Timișoara, Editura Facla, 1976.
- Bidu-Vrânceanu, Angela, *Dinamica vocabularului românesc după 1989. Sensuri „deviate” ale termenilor tehnico-științifici*, în LL, vol. I, 1995, p. 38-45.
- Bidu-Vrânceanu, Angela, *Dinamica sensurilor în româna actuală*, în LL, vol. 3-4, 1997, p. 39-44.
- Bidu-Vrânceanu, Angela, *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, București, Editura Universității din București, 2007.
- Ciobanu, Georgeta, *Elemente de terminologie*, Timișoara, Editura Mirton, 1998.
- Chiș, Dorina, *Cuvânt și termen*, Timișoara, Editura Augusta, 2001.
- Coteanu, Ion, Bidu-Vrânceanu, Angela, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1975.
- Depecker, Loïc, *Entre signe et concept. Eléments de terminologie générale*, Paris, Presses Sorbonne Nouvelle, 2002.
- Gentilhomme, Y., *Les faces cachées du discours scientifique; Réponse à Jean Peytard*, în *Langue française*, vol. 64, no. 1, Paris, Armand Colin, 1984, p. 29-37.
- Kocourek, R., *La langue française de la technique et de la science*, Brandstetten, Viesbaden, 1982.
- L’Homme, Marie Claude, *La terminologie: principes et techniques*, Montréal, Presses de l’Université de Montréal, 2004.
- Pitar, Mariana, *Manual de terminologie și terminografie*, Timișoara, Editura Mirton, 2009.
- Rusu, Valeriu, *Dicționar Medical*, București, Editura Medicală, 2007.
- Slave, Elena, *Metafora în limba română*, București, Editura Științifică, 1991.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică-Influențe-Creativitate*, București, Editura Bic All, 2005.
- Șerban, Vasile, Evseev, Ivan, *Vocabularul românesc contemporan- schiță se sistem*-Timișoara, Editura Facla, 1978.